

Arlena Witt

WŁADAJ i GADAJ

czyli ujarzmij słowa i rozmawiaj
swobodnie po angielsku

1
CZĘŚĆ

ALTENBERG

Spis treści

CZĘŚĆ I

README.TXT 7

- Dla kogo jest ta książka? 7
- Skąd brać słówka? 8
- Jak korzystać z książki? 8
- Po co są flaszki? 11
- Co robić dalej? 14
- Ta książka jest świetna! Kocham Cię! 14

PIERWSZE SPOTKANIA 15

- 1. Cześć! – nowi ludzie, kilka słów o sobie, jak zagadać 16
- 2. Gdzie mieszkasz? – miasto i wieś, blok i dom, sień i WC, sąsiedzi 30
- 3. Polska i Polacy – województwo, Wisła, Wałęsa 44
- 4. Mówisz po angielsku? – tak sobie, nauka i poziomy zaawansowania 53
- 5. Krewni i znajomi – kuzyni, pradziadek, znamy się z widzenia 64
- 6. Miłość i związki – kocha, lubi, szanuje 75
- 7. Szkoła i studia – kartkówka, WF, matura, zeszyt w kratkę 88
- 8. Imprezy – sylwester, domówka, podpieranie ścian 99
- 9. Wpadki i trochę kultury – przepraszam, miłego dnia i nie puść bąka 109

PODRÓŻE 121

- 10. Przed podróżą – rezerwacje, ubezpieczenie, last minute 122
- 11. Lecę, bo chcę – na lotnisku, w samolocie, zagubiony bagaż 134
- 12. Hotel – widok na morze, kemping i karaluchy 148
- 13. Zwiedzanie – zabytki, kieszonkowcy i Kali pić 166
- 14. Wiza do USA – zielona karta, czytelny podpis, PESEL 180
- 15. W aucie – parkowanie, nawigacja, prawo jazdy 196
- 16. W mieście – autobus, Uber, metro, wynajem roweru 209

ZDROWIE 223

- 17. Niedobrze mi – mam katar, wysypkę i oparzenie słoneczne 224
- 18. Delikatne tematy – rak, śmierć, niepełnosprawność 239
- 19. Higiena – toaleta i ludzkie ciało 256
- 20. Seks – ciąża, orientacja, zdrowie intymne 267

2

CZĘŚĆ

DRUGI TOM? JAK TO? 7

- 21. Zdrowie psychiczne – *nałogi, terapia, wsparcie* 8
- 22. Relaks i hobby 21
- 23. Sport – *dyscypliny, uprawa i kibicowanie* 33

MODA I URODA 45

- 24. Pielęgnacja – *makijaż, fryzjer, depilacja* 46
- 25. Moda – *stylówka dnia, spódnica, sznurówka* 60

PRACA 73

- 26. Nowa praca – *jak wybrać zawód, CV i rozmowa rekrutacyjna* 74
- 27. W pracy – *spotkanie, dedlajn, delegacja* 89

FINANSE I ZAKUPY 103

- 28. Pieniądze, ach, pieniądze – *bank, oszczędzanie, podatki* 104
- 29. Zakupy online – *aukcja, koszyk, przesyłka* 117
- 30. W sklepie – *promocje, reklamacja, rozmiary* 128

JEDZENIE 141

- 31. Nie gotuję – *jedzenie w restauracji, w kawiarni, na dowóz* 142
- 32. Pierogies, pesto, protein – *kuchnia polska, kuchnie świata, jeść zdrowo, alkohol* 154
- 33. Gotowanie i pieczenie – *przepisy, pół szklanki, przyprawy* 165

ROZRYWKA 177

- 34. Książki – *miękką oprawą, e-book, dramat* 178
- 35. Ekran i głośnik – *kino, film, TV, Netflix i muzyka* 192

TECHNOLOGIA 205

- 36. Telefon – *SMS-y, zasięg, emotikony i selfie* 206
- 37. Lajk i hejt – *media społecznościowe, hashtag, blog* 218
- 38. Internet i komputer – *przeglądarka, PDF, pendrive* 232

INNE 245

- 39. Eko – *przyroda, recykling i zero waste* 246
- 40. Metry a stopy – *ile masz wzrostu, mile, uncje i galony* 258

KONIEC 269

A conversation between members of an aristocratic family.

Bertie Pelham is now the Marquess of Hexham?

Yes.

Nonsense. He's having you on. He'd have told you if he was the heir.

*He did tell me. But his cousin was **in his 30s** and they all knew the girl he was going to marry.*

But that's absurd! If Bertie's a marquess, then Edith...

Edith would outrank us all. Yes. That's right.

*Was he a **close relation**?*

Second cousin, once removed.

Downton Abbey, odc. 6-08 (2015)

in his 30s – po trzydziestce, w wieku 30–39 lat

close relation – bliski krewny

second cousin – dalszy kuzyn⁶

once removed – z różnicą jednego pokolenia⁷

A teenage girl shows her parents their family tree.

*Well, Mom, I traced your **roots** back six **generations**, and it turns out you are actually **part French**.*

Sweet fromage! No wonder I always order the French toast at Denny's⁸.

*And **Papa**, it turns out your **great-great-great-grandfather on your mother's side** was Herschel Horowitz, the herring king of Hayvenhurst Heights.*

*I'm **part Jewish**?*

Fuller House, odc. 3-14 Surrogate City (2017)

roots – korzenie

generation – pokolenie

part French – częściowo pochodzenia francuskiego

Papa – tata, tatko⁹

great-great-great-grandfather – praprapradziadek

on your mother's side – ze strony mamy¹⁰

part Jewish – częściowo pochodzenia żydowskiego

⁶ Zwykły kuzyn, czyli taki, z którym mamy wspólnych dziadków, to „cousin” albo dokładniej „first cousin”. Natomiast „second cousin” to taki kuzyn, z którym mamy wspólnych pradiadków, czyli nasi rodzice są kuzynami. Podobnie „third cousin” to kuzyn, z którym mamy wspólnych prapradziadków itp.

⁷ Gdy ktoś z rodziny nie należy do Twojego pokolenia, jest to ciocia, wujek, siostrzeniec lub bratanek. Po angielsku jesteście dla siebie nadal kuzynami, ale jeśli jest między Wami różnica tylko jednego pokolenia (np. ja i kuzyn mojej mamy albo ja i dzieci mojego kuzyna), będziemy „once removed”, a jeśli dwóch (np. ja i kuzyn mojej babci albo ja i wnuki mojego kuzyna) – „twice removed”, itd.

⁸ Denny's to sieć całodobowych restauracji w USA przypominających coś pomiędzy McDonald's a barem mlecznym. Jest tam jednak obsługa kelnerska.

⁹ Tak zwracały się do taty brytyjskie dzieci w latach 50. i wcześniej lub dziś mówią tak czasem współczesne dzieci w USA, choć najczęściej do taty mówi się po prostu „Dad” lub ewentualnie „Daddy”, czyli „tatuś”.

¹⁰ W Polsce to samo oznacza wyrażenie „po kądzieli”. Z kolei „ze strony ojca” to „po mieczu”.

When you meet new people, the subject of family usually **comes up**. And the first thing that comes to your mind when you think “family” is the **immediate family**, which usually includes the people you lived with as a child – your parents and your siblings, without your imaginary friends or any teddy bears you named. It may also be called a **nuclear family**, which is the basic unit of family in a **household**. The traditional idea is two parents and their children, but it’s the 21st century and this view of family has changed quite a lot. We now have many **single-parent** families, **adoptive families**, as well as **blended families** or **patchwork families** – that is when one or each of the parents has children from a **previous relationship** and sometimes they also have children together. In modern societies there are also families with gay parents who have either **adopted** their children or used a **surrogate**.

come up – pojawić się w rozmowie
immediate family – najbliższa rodzina
nuclear family – rodzice i dzieci
household – gospodarstwo domowe
single parent – jeden rodzic¹¹
adoptive family – rodzina adopcyjna
blended/patchwork family – rodzina patchworkowa, zrekonstruowana¹²
previous relationship – poprzedni związek
adopt – adoptować
surrogate – surogatka¹³

The truth is that there is no right or wrong version of a family, as long as its members love and **support** each other. They don’t have to run across **meadows** together or ride **unicorns**, but if there is dialogue, respect and understanding, it’s more than enough. Even though it is a common belief that family is the most important thing in life, many people aren’t so lucky to have supportive and loving **relatives**. If they are born and raised in a toxic home, one where violence or **abuse** occurs, their best option is to find people in their life who, despite not being **related to** them, will love and support them and therefore become their family.

support – wspierać
meadow – łąka
unicorn – jednorożec
relative – krewny
abuse – znęcanie się
related to... – spokrewniony z...

No matter what your family looks like, it is worth knowing who is who in a typical family. So when you have no brothers or sisters, you are an **only child**. When you do have siblings, you’re either an older brother/sister, a younger brother/sister, or a **middle child**. Psychologists say that your position among your siblings may **determine** your character or personality in the future. That is to say that many middle children share **similar characteristics**. For example, many older siblings are responsible, impatient and don’t like asking for help. I happen to know this is true because as a child I used to be exactly that.

only child – jedynak
middle child – środkowy z rodzeństwa
determine – określić, wyznaczyć
similar characteristics – podobne cechy

I am an older sister in my family, which means I have a brother who is two years younger than me and we share both parents. I didn’t like him when we were kids,

¹¹ Jeśli jesteś rodzicem samotnie wychowującym dziecko, możesz powiedzieć „I’m a single mum/dad”.

¹² Słowo „blend” znaczy „zmieszać”, tak jak miesza się koktajl w mikserze albo właśnie blenderze. Natomiast samo słowo „patchwork” to dosłownie narzuta na łóżko uszyta z kawałków różnych materiałów, najczęściej kwadratów.

¹³ Surogatka to kobieta, która zgadza się urodzić dziecko innym rodzicom. Nie mylić z surykatką (po angielsku „meerkat”), czyli uroczym zwierzątkiem futerkowym. Podobno jeśli w dowolnym momencie w ciągu doby włączysz telewizor, zawsze na którymś kanale przyrodniczym będzie program o surykatkach. Nie sprawdzałam tego, ale tak mówili w telewizji, więc to musi być prawda.

because my parents made me take care of him. Many times I wished he would just disappear. I'm sure you know the feeling.

half-brother – brat przyrodni
biological parents – rodzice biologiczni
stepbrother – brat przybrany
adoptive parents – rodzice adopcyjni
foster home – dom zastępczy, rodzina zastępcza
foster parents – rodzice zastępczy
orphanage – dom dziecka, sierociniec
orphan – sierota

If we shared only one parent, he would be my **half-brother**. And if we shared no **biological parents**, he would be my **stepbrother** – for example if my mum married his dad. If your parents adopted you, they are your **adoptive parents** and if you are in a **foster home**, they are your **foster parents**. Children who don't have any parents or whose parents can't take care of them live in an **orphanage**. And also any person, even an adult, whose parents have died is called an **orphan**.

extended family – dalsza rodzina
aunt – ciocia
uncle – wujek
niece – siostrzenica, bratanica
nephew – siostrzeniec, bratanek
spouse – współmałżonek (mąż lub żona)
in-laws – rodzina męża/żony
parents-in-law – teściowie
sister-in-law – szwagierka, bratowa
brother-in-law – szwagier
daughter-in-law – synowa
son-in-law – zięć
gay – homoseksualny
straight – heteroseksualny
life partner – partner życiowy

Your **extended family** includes people who are related to your parents, that is **aunts**, **uncles** and their children, who are your cousins, but they are also your parents' **nieces** and **nephews**. When you get married, you also become a member of your **spouse's** family. His or her family are your **in-laws** and that category includes your **parents-in-law**, and if they have siblings – your **sisters-in-law** and **brothers-in-law**. When your child gets married, you get a new **daughter-in-law** or **son-in-law**. If you decide not to get married but still live in a stable relationship, whether **gay** or **straight**, the person that you share your life with is your **life partner**. The neighbours sometimes like to call them "friend" or "cousin", although this term is most often used to talk about gay couples. Straight couples refer to each other as boyfriend and girlfriend or fiancé and fiancée, if they are engaged.

retired – na emeryturze
construction – budownictwo
married with two children – żonaty z dwójką dzieci
miner – górnik
homemaker – AmE osoba prowadząca dom¹⁴

So here's a little about my family. My parents are both **retired** now, they are in their 60s, and they still live in my hometown. I visit them about twice a year. My dad used to work in **construction** and my mum was a secretary. My younger brother **is married with two children**, he works as a **miner** and his wife is a **homemaker**. Yes, he really is a miner. When he is at work, I can't call him, because guess what – there is no signal underground. Is this the 21st century we expected in „Back to the Future”? I don't think so.

I have an enormous extended family. In fact, it's so big I don't even know all of my relatives. This is **due to the fact that** my dad has six siblings – three brothers and three sisters, and each of them has children and grandchildren, some of them even have **great-grandchildren**. I don't know all of their names and some of them I have never met in my life. My mum has a younger sister and a younger brother, both of whom also have families. This means that I have eight aunts and eight uncles, seventeen first cousins (not even counting their spouses) and lots and lots of second cousins. I only saw all of them together once – at my grandmother's **funeral** a few

¹⁴ Dawniej używano terminu „gospodyni domowa”, czyli „housewife”, ale dziś stosuje się go coraz rzadziej.

years ago. That was also the only time when my dad and his siblings had a photo taken together. I was the one who took it, of course, and the whole thing was my idea, **#humblebrag**. Before that the seven of them had never even lived together, because by the time my youngest aunt was born, my oldest uncle was already married and living elsewhere. I wish we saw each other more often, but we live in different towns and have a great **excuse** – life gets in the way.

So don't be like me. Call your family today, even just to let them know you were thinking of them and you miss them. I'm sure they will appreciate it. And if they don't, they can kiss your... face goodnight.

due to the fact that – z powodu tego, że

great-grandchildren – prawnuki

funeral – pogrzeb

= hashtag – hashtag¹⁵

humblebrag – *infml* skromna przechwałka

excuse – wymówka

He is an only child.

Jest jedynakiem.

I have a younger sister.

Mam młodszą siostrę.

My brother is 3 years older than me.

Mój brat jest ode mnie starszy o 3 lata

Jeśli nie zapamiętasz z tego rozdziału nic innego, zapamiętaj chociaż te 3 zwroty, które na pewno się przydadzą.

INNE PRZYDATNE ZWROTY

twins – bliźniaki

triplets – trojaczki

quadruplets – czworaczki

quintuplets – pięcioraczki

sextuplets – sześcioraczki

septuplets – siedmioraczki

octuplets – ośmioraczki

stepfather – ojczym

stepmother – macocha

stepdaughter – pasierbica

stepson – pasierb

first cousin – kuzyn (wspólni dziadkowie)

second cousin – dalszy kuzyn (wspólni pradiadkowie)

first cousin once removed – ciocia/wujek (kuzyn rodzica) lub dziecko kuzyna

second cousin once removed – ciocia/wujek (dalszy kuzyn rodzica) lub dziecko dalszego kuzyna

first cousin twice removed – ciocia/wujek (kuzyn dziadków) lub wnuk kuzyna

Long time no see! – Kopę lat!

I know her by sight. – Znam ją z widzenia.

We know each other in passing. – Znamy się z widzenia.

I met her in passing. – Poznałem ją przelotnie.

He mentioned it in passing. – Wspomniał o tym pobieżnie.

¹⁵ Jeśli nigdy nie byłeś w internecie, możesz nie wiedzieć, co to jest, ale spokojnie, już wyjaśniam. To symbol używany najpierw na Twitterze, a potem w innych mediach społecznościowych,

określający coś w rodzaju tematu danego wpisu. Np. #pocudzemu na Twitterze i Instagramie to wpisy na temat moich filmów.

5.1 Przetłumacz, układając angielskie wyrazy z rozsypanych liter.

0. żona – EIWF	wife
1. korzenie – TOROS	
2. sierota – PORNAH	
3. bratanek – WEPNEH	
4. wartość – ALEVU	
5. krewny – LITEREVA	
6. trojaczki – TITLERSP	
7. wspierać – PURPOST	
8. zmieszać – DEBNL	
9. pasierb – SOSNEPT	
10. pokolenie – NORANIETEG	

5.2 W każdą lukę wpisz jedno słowo. Pierwszą literę już Ci podałam, bo mam dziś dobry dzień.

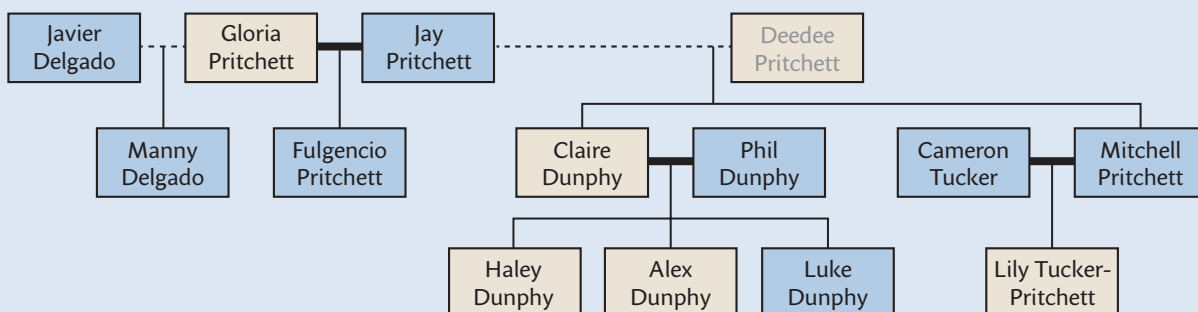
0. How do you usually *spend* time with your family?
1. I wouldn't say Karen and I are friends. We only know each other in p . In fact, I don't think we've ever spoken.
2. No, I don't have any brothers or sisters. I'm an o child.
3. One of my grandmothers was from Ukraine, so I am p Ukrainian.
4. Paul went to his boss's wife's funeral although he didn't really know her. They only had a n acquaintance.
5. Before Christmas Eve dinner we all help in the preparations. Every family m has their own job, so we all work together and have fun doing it.
6. Jeremy was my father's cousin, so he was my first cousin once r .
7. How long has Alice been your c ? Had you worked together in another company before?
8. We don't have any special plans for Friday night. We are probably going to just h out with our friends, like we usually do.
9. Kim Kardashian-West has a medical condition called placenta accreta¹⁶, so she decided to hire a s for the pregnancy and birth of her two children.
10. If you are a victim of family violence or any other kind of a , call this number now: +48 22 668 70 00¹⁷.

¹⁶ Po polsku nazywa się to „łożysko przyrośnięte”, co oznacza, że w czasie porodu łożysko nie chce się odkleić i trzeba je usunąć chirurgicznie. Czasem wymagane jest też całkowite usunięcie macicy.

¹⁷ To prawdziwy numer telefonu, pod którym działa Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”. Jeśli jesteś ofiarą przemocy w rodzinie, świadkiem przemocy lub chcesz

się zgłosić jako wolontariusz, pod tym numerem znajdziesz pomoc. Jeśli potrzebujesz więcej informacji, wejdź na stronę niebieskalinia.pl.

5.3 Jednym z moich ulubionych seriali jest „Współczesna rodzina”, czyli „Modern Family”. Jeśli go jeszcze nie znasz, to serdecznie Ci go polecam, bo jest śmieszny, a jednocześnie mądry i refleksyjny. Pokazuje, jak różnie może wyglądać rodzina i że w każdej są podobne problemy. Poniżej masz drzewo genealogiczne tejże rodziny (przerywana linia to były związki). Przetłumacz poniższe zdania, które opisują, kto jest kim.

0. Claire jest córką Jaya.

Claire is Jay's daughter.

1. Deedee jest babcią Lily.

2. Gloria jest macochą Claire.

3. Lily jest adoptowaną córką Camerona i Mitchella.

4. Alex jest siostrzenicą Mitchella.

5. Phil jest zięciem Jaya.

6. Jay jest ojczymem Manny'ego.

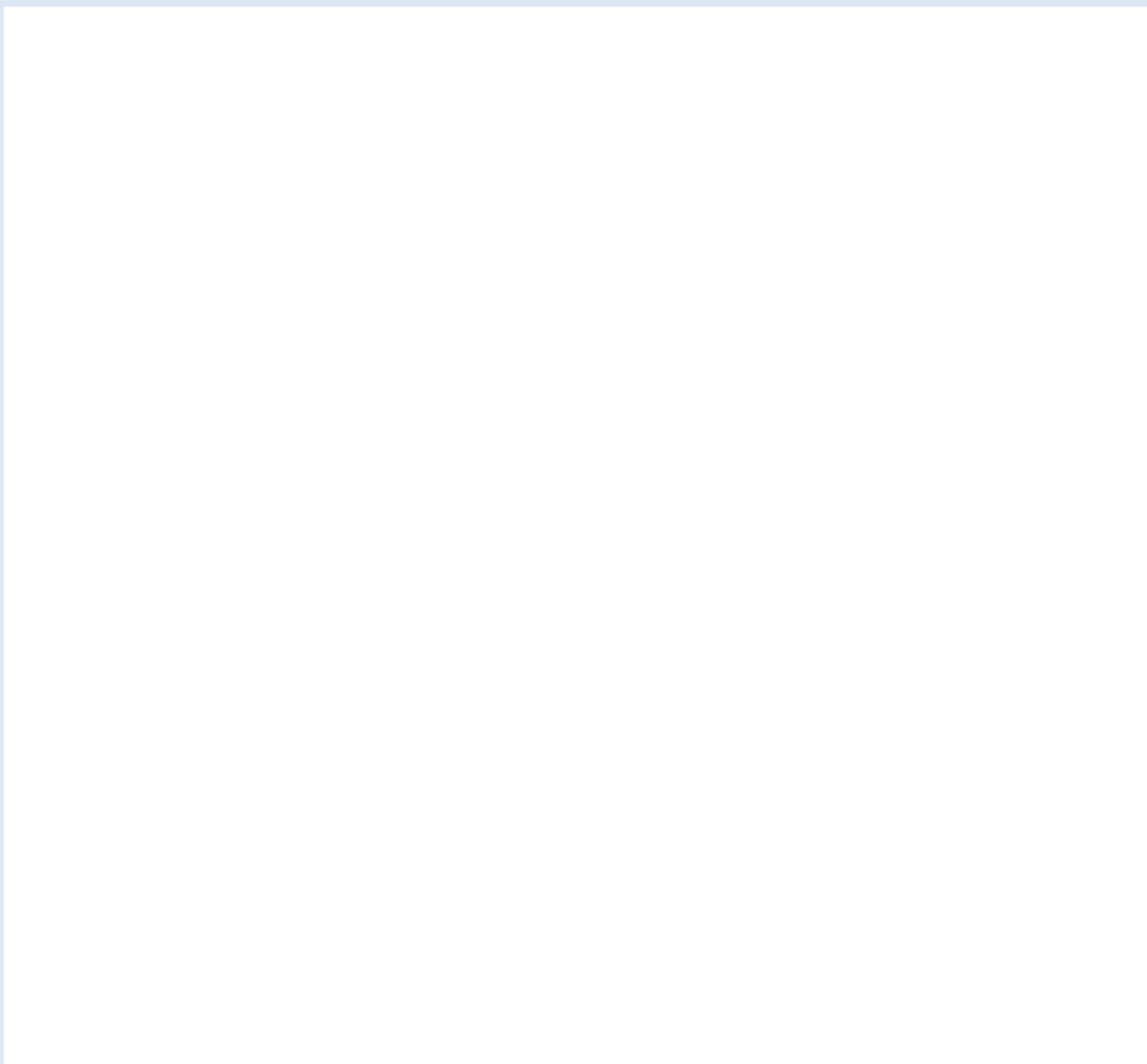
7. Manny jest pasierbem Jaya.

8. Fulgencio jest bratem przyrodnim Manny'ego.

9. Cameron jest szwagrem Claire.

10. Haley jest przybraną wnuczką Glorii.

5.4 W polu poniżej narysuj swoje drzewo genealogiczne. Nie musi być całe, wybierz maksymalnie 10–12 osób. Jeżeli masz dużą rodzinę, nie musisz uwzględniać wszystkich, wybierz np. po jednej osobie z rodzeństwa mamy i taty. Potem napisz pod drzewem zdania (tyle, ile chcesz – nie musi ich być 10, jeśli Twoja rodzina jest wyjątkowo mała).

0. *Krzysztof is my uncle.*

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

5.5 Popraw błędy w zdaniach poniżej – wykreśl błędne słowo lub wyrażenie i obok wpisz poprawne. Niektóre zdania mogą być poprawne – te oznacz ptaszkiem ✓ (albo dowolnym innym symbolem, na jaki masz ochotę, np. serduszkim, jeśli ptaszek źle Ci się kojarzy).

0. She are my younger sister. is
1. Billy has three brothers. They are all married, so he has three sister-in-laws.
2. Leon and Jane have two sons. Jane also has a daughter from a previus relationship.
3. My brother's son is my nephew.
4. Excuse me, I was wondering if it is possible for me to bring my spouse to the gala on October 4th.
5. My great-grandfather on my mothers side lived to the age of 103.

5.6 Jesteś na drugiej randce. To oznacza, że pierwsza poszła dobrze i teraz poznajecie się coraz lepiej. Opowiedz krótko o swojej rodzinie. Za wzór może Ci posłużyć to, jak ja to zrobiłam w dwóch akapitach bloga.

So here's a little about my family.

5.7* Przetłumacz, uzupełniając litery. Jedna luka to jedna litera.

0. rozumieć –	U	N	D	E	R	S	T	A	N	D
1. chirurg –		U			E					
2. przysięga –					H					
3. markiz –					Q					S
4. spadkobierca –			I							
5. śledź –			R							G

* To zadanie dotyczy słówek spoza tematu, ale wszystkie są w tym rozdziale. Szukaj ich uważnie.

Pomysł na dziś: Poproś o pomoc w ćwiczeniu kogoś z rodziny. Może to być dalszy krewny, którego dawno nie widziałeś, a to ćwiczenie to dobry powód, by się spotkać. Umówcie się gdzieś, gdzie można coś zjeść. Jeśli odpowiesz na wszystkie 10 flaszek (nawet po kilku próbach), ta osoba postawi Ci obiad. Jeśli Ci się to nie uda, to Ty płacisz rachunek. Oczywiście te zasady możecie dostosować do siebie. Najważniejsze jest to, by się razem dobrze bawić i przy okazji czegoś nauczyć.

Cassie needs to stay at your place.

Why?

Because "Pervie Perverson"¹⁸ over here can't stop staring at her.

*What? Chandler, she's our **cousin**!*

I was not staring at her, OK? I was just listening intently. It's called being a good conversationalist. Watch. Say something.

You were staring about eight inches south of there.

Friends, odc. 7-19 The One with Ross and Monica's Cousin (2001)

KLUCZ:

5.1

1. roots	6. triplets
2. orphan	7. support
3. nephew	8. blend
4. value	9. stepson
5. relative	10. generation

5.2

1. passing	6. removed
2. only	7. co-worker
3. part	8. hang
4. nodding	9. surrogate
5. member	10. abuse

5.3

1. Deedee is Lily's grandmother.
2. Gloria is Claire's stepmother.
3. Lily is Cameron and Mitchell's adopted daughter.
4. Alex is Mitchell's niece.
5. Phil is Jay's son-in-law.
6. Jay is Manny's stepfather.
7. Manny is Jay's stepson.
8. Fulgencio is Manny's half-brother.
9. Cameron is Claire's brother-in-law.
10. Haley is Gloria's step-granddaughter.

5.5

1. sister-in-laws → sisters-in-law
2. previus → previous
3. ✓
4. ✓
5. mothers → mother's

5.7

1. surgeon
2. oath
3. marquess
4. heir
5. herring

SŁOWNICZEK DO ZADANIA Z GWIAZDKĄ

attorney – AmE prawnik
surgeon – chirurg
handy with tools – złota rączka
badass – sl twardziel
street cred – sl szacunek ulicy

oath – przysięga
Out with it. – infml Gadaj.
marquess – markiz
heir – spadkobierca
outrank – przewyższać rangą lub tytułem
herring – śledź

¹⁸ To gra słowna nawiązująca do słowa „pervert”, czyli „zbocheniec”.